

Vincze Bernadett: Egy régi-új könyvtárról. Gondolatok a Siklósi Térségi Könyvtár és Ismeretközpont megnyitásáról

Siklós városa Baranya megye déli részén, a határtól mindössze néhány kilométerre fekszik a villányi hegyvidék lábánál. Méltán híres váráról, borairól, török kori emlékeiről, képzőművészeiről. Igazi mediterrán gyöngyszem, amely egy európai kisváros érzetét kelti.

A Városi Könyvtár 1953-ban nyílt meg, azóta folyamatosan látja el a nyilvános könyvtár feladatait. Egészen 2010-ig állt az olvasók rendelkezésére a Kossuth tér 15. szám alatt, társbérletben a művelődési házzal. A könyvtár két részlege, a felnőtt és gyermekrészleg sok éven keresztül két külön épületben helyezkedett el. A társadalmi, szociális és informatikai változások új kihívások elé állították a könyvtárat is, hiszen egyre több tekintetben kellett megfelelni az új korszak által támasztott követelményeknek. Így a siklósi könyvtárban folyamatosan kialakítottuk és fejlesztettük az informatikai hálózatot, bevezettük az integrált könyvtári rendszer alkalmazását, ennek eredményeként 2000. január 1-jétől a felnőtt részlegben, majd 2001. január 1-jétől a gyermekrészlegben is számítógépes kölcsönzés folyik. Az általunk választott szoftver a TextLib, amelyet tavaly DOS alapúról Windows alapúra cseréltünk, és ötfelhasználós modulról tízfelhasználósra váltottunk. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy lépést tartsunk az informatikai fejlődéssel, és rendszerünk korszerű maradjon. Bár eleinte komoly kihívást jelentett a hagyományos könyvtári munka ilyen formán történő modernizálása, ma talán könnyebben vesszük az akadályokat. Nagyon nagy feladat volt a könyvtár teljes állományának honosítása, feldolgozása a TextLibbel, hiszen akkoriban igazából nem is volt lehetőség komoly szakmai képzésre ebben a vonatkozásban. Sokszor halljuk, hogy napjaink társadalmát információs társadalom. Ennél fogva kivédhetetlen, hogy az információs szolgáltatás szervesen beépüljön a könyvtári munkába is. A rég megszokott könyvtárkép megváltozott, hiszen egyrészt saját munkánk hatékonyabb végzése, másrészt az olvasói igények folytán beköltöztek könyvtárunkba a számítógépek. 1997-ben a Soros Alapítvány segítségével könyvtárunkban is megjelent az internet. Sok hazai könyvtárhoz hasonlóan két éven keresztül bírtuk az Alapítvány támogatását, és ezzel egy új szolgáltatás vette kezdetét. Az ISDN megjelenésekor azonnal váltottunk. Ettől fogva előfizetésünk korlátlan internethasználatot tett lehetővé. A 2000. évi telematikai pályázaton céloztuk meg a bérelt vonalas internetelérést, amellyel olyan szolgáltatást indítottunk el, ami mérföldkő volt a könyvtár életében. Nyertes pályázatunk eredményeként bekötötték intézményünket a Hungarnet (NIIFI) hálózatba. Ma 13 olvasói géppel, folyamatos internet elérési lehetőséggel és különböző technikai szolgáltatásokkal is igyekszünk minél szélesebb körben ellátni a felmerülő olvasói igényeket.

A mozgókönyvtári rendszer működtetésében is aktívan részt vettünk. A siklósi kistérségben 2005-től fokozatosan egyre több települést látunk el, 2010-ben 17 kistépelüléssel dolgozunk együtt ebben a formában. A Siklósi Könyvtárért Közalapítvány szervezésében évente több alkalommal szervezünk irodalmi esteket, rendezvényeket, amelyek a helyi és környező települések lakossága számára elérhető közelségbe hoznak kimagasló művészeti produkciókat. Nagyon fontosnak tartjuk ezt a munkát is, hiszen a könyvtár kultúrákövetítő szerepe hatékonyan érvényesülhet.

2004-ben a Pécs-Baranyai Kulturális Szövetség nívódíjjal jutalmazta könyvtárunk tevékenységét, amelyet a gyermek- és ifjúsági korosztály olvasóvá nevelésében, a korszerű könyvtári szolgáltatások nyújtásában, a gyors és sokoldalú tájékoztatásban, a területi ellátó rendszer színvonalas működtetésében és művészeti rendezvényeink lebonyolításában fejtettünk ki.

A siklói Városi Könyvtárnak az utóbbi években sajnos, egyre kevesebb dolgozóval kell ellátnia ugyanazt a feladatot, hiszen a minden egyéb területen bekövetkezett megszorítások a könyvtár sem kerülték el. Ennek ellenére jó kapcsolatot ápolunk a fenntartókkal, Siklós Város Önkormányzatával, és talán ennek is köszönhető, hogy amikor lehetőség nyílt rá, a hivatal dolgozói nem tétováztak és európai uniós forrás után néztek, amelynek köszönhetően 2009 őszén örömmel értesítettek bennünket, hogy sikeresen pályáztak a DDOP 4.1.1.1/d. jelű kiírásán, és több mint 150 millió forint támogatást nyert a város az új könyvtár kialakítására. A projekt címe: A megörökölt jövő – A tudás Európája a Balkán kapujában. Bár a háttér munka jóval korábban elkezdődött, mi igazán csak ezután vettünk részt az új könyvtár kialakítását célzó feladatok megbeszélésében. Szerencsére a tervező Pelényi Margit igyekezett a lehető legteljesebb mértékben bevonni minket a munkába, és tervezői szabadsága tiszteletben tartása mellett, jelezhetjük azokat az igényeinket, amelyek az új épülettel kapcsolatban felmerültek. A régi könyvtárban az évek során még tervszerű állománygazdálkodás mellett is egyre kevesebb hely jutott a dokumentumok elhelyezésére. Az épület műemlék jellegéből adódóan a polcok szinte az „égig érték”, nem igazán volt olvasóbarát a környezet, hiszen már a lépcsőházba is polcokat kellett beállítanunk.

Kooperációk sora következett, amelyeken igyekeztünk a könyvtár érdekeit képviselni, a gazdasági érvekkel szemben a használhatóság szempontjait érvényesíteni. Ezen alkalmak a fenntartó, a tervező, a kivitelező, a projektmenedzser és nem utolsósorban a használók, illetve az üzemeltető (vagyis mi) sokszor kimerítő és igencsak nehéz csatározásai voltak, de ezek nélkül nem olyan eredmény született volna, ami kompromisszumok árán, de végül mindenki meglegedettségére szolgált.

Az új könyvtár kialakítására a korábban több funkcióval is működő szolgáltatóház egy részének átalakításával, illetve új épületrész megépítésével került sor. A bontási munkálatok 2010. február közepén kezdődtek el. Én magam nap mint nap az építkezés mellett jöttem és mentem, és szinte napról napra szemmel követhető volt a változás. Bevallom, amikor Pelényi Margit tervező asszonnyal először láttam a régi épületrészt, amelyet nekünk szántak, a sírás kerülgetett, szörnyülködtem, és el sem tudtam képzelni, hogy ebből olyan könyvtár jöhet létre, amiben ma örömmel dolgozunk. Persze aki nem építésszemmel lát, az nehezen tudja néhány tervrajz és egy régi, bontásra, átalakításra váró épületbe belelátni a jövő könyvtárát. A munka előrehaladtával aztán kezdtem megnyugodni, látva hogy a kivitelező maximálisan együttműködik velünk, könyvtárosokkal, gondos mesterként „bábáskodik” új otthonunk megszületésén, és az emberek esőben, hóban, szikrázó napsütésben, hőségben mindig ugyanolyan szorgalmasan dolgoznak a „mi házunkon”. 2010. július 27-én már a műszaki átadás is megtörtént, és bátran mondhatom, hogy a gyors munka nem ment a minőség rovására. Ezt követően, augusztus 3-án került sor az üzemeltetési szerződés aláírására, és megkezdődhetett a költözés. Nagyon sokat gondolkodtunk a nyár folyamán, hogy miképp lehetne a legjobban megoldani ezt a feladatot. Könyvtárunk több, mint ötven éve működött ugyanazon a helyen, csak a gyermekrézleg „vándorolt” az évek során, de már közel húsz éve ugyanott, a művelődési ház udvarában állt a gyerekek szolgálatában. Nem kis kihívás volt tehát számunkra ez a költözés. Az önkormányzat biztosította a szállítást és segéderőként közmunkásokat rendeltek ki hozzánk. A dokumentumokat állományrészenként ládába pakoltuk, átszállítottuk, majd az új épületben helyükre tettük. Igen kemény munkával telő három hét következett, hiszen közel 50000 darabból álló gyűjteményünk mozgatása nem kis feladat volt. Végül minden polcra került, és 2010. augusztus 20-án sor kerülhetett a Siklói Térségi Könyvtár és Ismeretközpont ünnepélyes avatójára. Erre az időpontra mindennek a helyén kellett lenni, hiszen augusztus 23-án reggel már nyitottunk. Míg a könyvtárosok a könyvek pakolásával voltak elfoglalva, addig informatikusunk feladata volt a strukturált hálózat kiépítése, a szerverek üzembe helyezése, a munkaállomások áttelepítése,

rendezvénytermünk hangosításának kialakítása. Egy szó, mint száz, nem volt időnk unatkozni. Szerencsére nagyon jó a kapcsolatunk nyugdíjas kollégáinkkal, így ők is kivették a részüket a munkából, de a harkányi könyvtárosok is szívesen jöttek segíteni.

A megnyitó ünnepségre igyekeztünk mindennek helyet találni, az épületet teljes pompájában bemutatni a bennünket megtisztelő vendégeknek, olvasóknak, könyvtárosoknak. Bár a rendezvény megszervezése a projekt részeként „külsős” feladat volt, mi a magunk részéről megpróbáltuk jó házigazdaként fogadni és kalauzolni a megjelenteket.

2010. augusztus 23-án hétfőn reggel 8 órakor megnyitottuk kapuinkat az olvasók előtt. Az azóta eltelt időszak már számos tapasztalattal gazdagított bennünket. Természetesen a költözés még most sem ért a végére igazán, hiszen ezt majd csak akkor mondhatjuk el, ha mindennek végleges helyet találunk, és ténylegesen belakjuk új otthonunkat. Legnagyobb örömünkre nagyon sokan keresik fel intézményünket, és bár bizonyára veszítettünk olvasókat, főként idősebb embereket a régi helyünk lakókörnyezetéből, de az új intézmény a város sűrűbben lakott részén épült, így reményeink szerint sok új olvasót fogunk regisztrálni a közeljövőben. Szeptemberi forgalmunk és az őszi könyvtári napok látogatottsága alapján bizakodva tekintünk az előttünk álló időszakra.

Az új épület nagy előnye, hogy a két részleg egy fedél alatt kapott helyet. Sokkal tágasabb, világosabb tér, elérhető polcok várják az olvasókat. A régi 386 négyzetméter alapterülettel szemben itt közel 900 négyzetméteren mintegy 50000 kötetes állománnyal, minden igényt kielégítő modern környezetben dolgozhatunk.

Az épület átalakított szárnyában kapott helyet a gyermekkönyvtár, külön leválasztható foglalkoztató helyiséggel és kölcsönző térrel. A földszinten helyeztük el a felnőtt részleg szabadpolcos állományát, itt kapott helyet a helyismereti gyűjtemény, valamint egy feldolgozó iroda, ahol munkatársunk a kistérségi mozgókönyvtári ellátásban részt vevő települések könyveit dolgozza fel. A régi épület nagytermének átalakításával és teljes felújításával 160 fős légkondicionált rendezvénytermet kaptunk, amely beépített hangtechnikával, projektorral tökéletesen alkalmas konferenciák előadások lebonyolításra, és méltó helyszín lesz az alapítványunk által szervezett irodalmi estjeinkhez is. Az emelet nyitott galériás része ad helyet az olvasótermi dokumentumoknak, itt található az igazgatói iroda, a szerverszoba és a számítógépes terem. Az épület teljes mértékben akadálymentesített, a polctávok úgy lettek kialakítva, hogy a kerekesszékesek is kényelmesen elférnek, nyugodtan böngészhetnek. A két szint között a lépcső mellett lift biztosítja mindenkinek a közlekedés lehetőségét. Igazi XXI. századi könyvtár épült városunkban, amelyre, azt hiszem, méltán vagyunk büszkék mindannyian.

Szolgáltatásaink:

Kölcsönzés (könyv, folyóirat, hangoskönyv, DVD);

Helyben használat (olvasótermi dokumentumok, folyóiratok, napilapok);

Helyismereti gyűjtemény;

Könyvtári tájékoztatás;

Irodalomkutatás;

Foglalkozások óvodai, iskolai csoportoknak;

Könyvtárközi kölcsönzés;

Közhasznú információszolgáltatás;

Adatbázisok, közös katalógusok használata;

Internet használata;

Számítógépek használata;

Nyomtatási lehetőség, ingyenes szkennelési lehetőség;

Színes és fekete-fehér fénymásolás;

Laminálás, spirálozás;

Hirdetési lehetőség;

Játszóházak szervezése;

Író-olvasó találkozók, irodalmi estek lebonyolítása;

Számítógépes tanfolyamok;

Nyelvoktatás (60 órás nyelvtanfolyamok angol, horvát, német nyelvből);

Rendezvények lebonyolítására alkalmas 160 fős, légkondicionált nagyterem, beépített hangtechnikával, világítástechnikával, projektorral.

Mindent összefoglalva azt mondhatjuk, hogy bár kicsit fáj a szívünk a régi, megszokott könyvtárunk után, de az új intézmény falai között új otthonra leltünk, amelyet megpróbálunk magunkhoz igazítani, és az olvasói igényeket is figyelembe véve a lehető leghasználhatóbbá, barátságossá tenni. Ebben a legnagyobb szerepe a könyvtárosnak van, hiszen az emberi tényező a legfontosabb az olvasókkal való kapcsolattartásban, és ez független az épülettől. A legzordabb környezet is barátságossá válik egy kedves arctól, de a legmodernebb, legszebb intézmény is barátságatlan, ha nem olyan ember fogadja benne az olvasót, aki szívvel-lélekkel végzi a munkáját.